

BUKTA gót betűkkel

Pest-budai ismeretek

A budapesti autóbuszokon még mindig azokat a régi jegykezelő gépeket használják, melyekhez csak a keleti blokk emberei értenek. Bele kell tenni a jegyet, meghúzni, s erre a szerkezet kilyukasztja a számkombinációt.

Juliana onnan tudja, valószínűleg külföldi van a buszon, hogy az beteszi a jegyet a gépbe, és vár. Utána pedig kihúzza, és keresi a rányomtatott kódot. Az otthoniak pedig ülnek a bőrüléseken, melyekből cafatokban lóg ki a sárga szivacs, és csak figyelik őt bambán. A föld felett úgyszintén ritkán járnak ellenőrök. Az összes a metróban van, főleg a kék vonalon. A kék vonal végállomásán át kell szállni az ősrégi orosz gyártmányú szerelvényből a magyar Ikarus márkájú autóbuszba. Ezeket a buszokat Juliana már jól ismeri a pozsonyi utcákról.

A piros-fehér korlátok Budapesten ugyanúgy néznek ki, mint a szlovák városokban. Ahogy az épületek, a bútorok és a ruhák is. Ahhoz, hogy zöldséget és gyümölcsöt vegyen, elég, hogy tud szlovákul, és el tudja mondani magyarul: narancs, paradicsom, krumpli. Az emberek pozsonyi ismerőseire hasonlítanak. Csak mikor megszólalnak, akkor oszlik szét a közelség érzése. A Szent István bazilika környékén lévő egyetem, melyben Juliana tanul, nyugati típusú képzést kínál. A tér sarkán áll a California coffee company kávézó wi-fivel, muffinokkal. Rögtön mellette szuvenírboltok, és halászlét, gulyást kínáló éttermek. *Gulash* felirattal a bejáratú ajtóknál.

A *White night* diszkóra Juliana kék farmerben és piros felsőben érkezett. Két csoporttársnőjével mit sem tudtak arról, hogy az este *dress code*-ja: bármit felvehetnek, a lényeg, hogy fehér legyen. Juliana, az amerikai Jackie és a romániai Cristina. Ők hárman jöhettek be. Cristina barátját ugyanis nem engedték be. Az este szabálya a következő volt: bármi fehér, és csak lányok jöhetnek. Az elsők között érkeztek. A bár körüli hely csak lassan telt meg. Fel-alá járkáltak, szürcsölgették a sörüket a korsóból, próbáltak billiárdozni. A táncpárter üres volt. Nehezen tudták elképzelni, hogy ma este valaki összeszedi a bátorságát, és táncra perdül. Mi több, még kezébe is veszi majd a mikrofont, és karaokézni fog. Éjfélkor már elfogytak az üveg poharak, műanyagba csapolták a sört. A táncparketten, az UV lámpák fényében fehér pólók világítottak. A vetítővászon előtt, ahová a dalok szövegeit vetítették, sorban álltak a mikrofonra várakozók.

Egy magas lány karolta át Julianát. Neki voltak a legszebb vállai az egész partyn. Legáltalában Julianának úgy tűnt. Hazai Dreher lehelete volt, és magával húzta táncolni a kedvenc dalára. A csuklóján, a nyaka körül és a derekán is vékony láncokat viselt. Az angolja még részegen is tökéletes volt, de csak azért, mert londoni volt. Egy vívóbajnokságra érkezett Budapestre. Ezért vannak hát olyan vállai.

– Miért nem vagy fehérben? – ordította Juliana fülébe.

Hajnaltól el kellett mennie. Indult a repülője vissza Londonba. A számát felírta Juliana kezére. Ő pedig az egyik grandiózus vállát ajánlotta fel erre a célra.

Reggel az angol lányt megállították az ellenőrök a kék metró bejáratánál. Vissza kellett mennie a jegyárúsító ablakhoz. Az üvegen volt egy cetli, aminek a szövegéből csak a 15-ös számot értette. Odabent nem volt senki, csak egy kötött pulóver a székre dobva, és egy csomag cigaretta az asztalon. Az ablak előtt már kígyózott a sor, a turisták idegesen topogtak, le kellett, hogy vegyék a nehéz hátizsákjaikat is. Majd a metróról átszállt egy autóbuszra, ami kivitte a reptérre. Egész idő alatt a jegykezelő automatával szenvedett. Senki nem segített neki, senki nem szólt hozzá. Az emberek csak bámultak maguk elé, de volt olyan is, aki egyenesen őt. Az jutott az eszébe, hogy valahogy itt az emberek arca nem fehér, hanem szinte szürke árnyalatú.

A repülőtéri detektor bejelzett. Az ott dolgozó hölgy a már jól bevált mozdulatokkal vizsgálta át a lányt. Utasította, hogy vegye le a láncait. A kézipoggyásza a gumiszalagon átfutott a röntgen alá. Leellenőrizte, hogy kikapcsolta-e a mobilját. Leült az ablakhoz. Ahogy emelkedett a repülő, a nyomás miatt folyamatosan nyelni kellett. A szája kiszáradt a cigarettafüsttől, meg a torka is fájt. Már megbánta, hogy műanyagból itta a hazai sört. Legközelebb csak export Becks üveget vesz. A sörtől állandóan bőfögnie kellett. Abban a percben, ahogy meghallotta a jelzést, hogy az utasok kikapcsolhatják az öveiket, rögtön el is ment a WC-re. Megmosta az arcát. A tükörben észrevette a vállára írt számot. A pupillái ki voltak tágulva a fáradtságtól, a szeme fehérje pedig vörös volt a füsttől. Derengett is neki valami, mintha táncolt volna tegnap valakivel. Kár, hogy nem volt több ideje. A híres *gulasz*-ra. A *spa*-ra. Lemosta a firkát a válláról, és visszament a helyére.

Lapozgatta a fedélzeti újságokat, melyek a csípős magyar konyhát reklámozták és az autentikus törökfürdőket. Az olvasástól rosszul let. Az újságot visszatette az ülés előtti zsebbe, és leellenőrizte a papírzacskókat. Nem tetszett neki ez a város. A járdaszegélyeken átütött a fű, málott a vakolat. Tönkretett padok a parkokban, nyikorgó villamosok mindenütt. A nők műanyag bevásárló szatyrokkal közlekednek. Az idősebbek fáradtnak tűnnek, a fiatalokon pedig túl sok a smink. Kibontotta a háromszög alakú szendvicset, és kért egy pokrócot a stewardestől. Nem a légkondicionáló zavarta. Csak szundítani akart egyet, mert kezdett fájni a feje attól a sörtől. Megpróbálta felidézni, hogy csókolózott-e valakivel a bárban. Lehet, ha hazaér, át kellene magát nézetnie.

Londonban már hideg van, de az autóbuszokban még mindig megy a klíma. Őt már nem zavarja, megszokta. A turisták a felső szinten ülnek, kabátokban, vacogó fogakkal. Vett egy jegyet a sofőrnél, és leült az alsó szinten. Nézte a barátságos téglahomlokzatokat, melyek tele voltak muskátlikkal, és az emberek színes kavalkádját az Oxford streeten. Va-

lahol azt olvasta, hogy a budapesti parlament a londonira hasonlít. Sőt, nagyobb is. Azonban csak a Duna felőli oldala van felújítva – emlékezett a kilátásra a kételtű autóbusból. A turisták sikoltoztak, ahogy az autóbusz bement a vízbe. A motor hangja megváltozott, a jármű másként kezdett el mozogni, s ők pedig kihajóztak a hóféhér parlamentutáncához. Az épület hátsó része szürke volt. Körül volt véve korlátokkal a közelgő tüntetés miatt.

A régi szép idők és a Camembert

Jean-Jacquesnak kétféle módszere volt a bevásárlásra. Hétközben a nonstop boltba járt a ház alatt. A mélyhűtő boxból kivett egy pizzát, s néha hozzádobott még egy csomag virslit is. Nem számított, mi az, csak pár perc alatt meg lehessen melegíteni a sütőben, vagy felhessen dobni a tűzhelyre. Mire a számítógép lejátszotta a Windows rendszerindító dallamot, az étel már kész is volt. Elindított egy filmet, leült a közös nappaliba, s mire a főcímnek vége lett, már meg is vacsorázott. A filmvégi feliratokig már csak cigizett.

Juliana nem sokkal azután költözött hozzá, ahogy megérkezett Budapestre. A srác a lakás költségeit szerette volna csökkenteni, ő pedig nem szeretett volna a városszéli kollégiumban lakni. A hirdetéseket olyan helyekre rakta ki, amerre külföldiek jártak.

– Nem szeretnék itteniekkal lakni – magyarázta mindennemű politikai töltet nélkül. Juliana kíváncsi volt, miért nem lakik a barátnőjével. Ugyanis időről-időre aludt náluk egy magyar lány.

– Jó, ha itthoniakkal jársz, főleg a nyelv és a szokások miatt – mondta Jean-Jacques melőzve minden romantikát. Emökére viszont még kevesebb szó is elég volt. Elég volt azt mondani: *Tres jolie*. Nagyon szép.

Péntekenként Jean-Jacques az IBM-es francia kollégáival vásárolt. Ez volt a bevásárlási módszerének a másik típusa. Ez volt az a fajta bevásárlás, amivel ezek a férfiak kimutatták kötődésüket a hagyományaikhoz. A hűtőből, ahol a sajtok voltak, Jean-Jacques kivett egy Camembert feliratút. Majd megmutatta a kollégáinak:

– Nézzétek, ez állítólag camembert!

Erre mindenki nevetni kezdett. Jean-Jacques apja már régebben megmondta, hogy ez a régió alig ért a márkákhoz.

Állítólag erre akkor jött rá, mikor egy rövid látogatást tett a pozsonyi Francia Intézetben, és megállt a Tescóban. Ott egy üveg pezsgőként hirdette magát. Kivette a zsebéből a szemüvegét, feltette, majd hangosan felolvasta a szlovák feliratot:

– Hubert Šampanské.

Majd odafordult az intézet munkatársnőjéhez, aki kíséerte őt:

– Ez nem pezsgő, ez nem „champagne”, ez csak pezsgőbor! – majd levette a szemüvegét, és torkaszakadtából nevetni kezdett. Ezt látva a hölgy úgy érezte, most már ő is felnevethet. Majd a boroknál sikerült őt újra megnevettetnie. Letérdelt a bevásárlókocsik kezekével összefirkált fehér linóleumra:

– Devant un bon vin, il faut se mettre aux genoux!

Később észrevett egy francia címkével ellátott üveget, amit aztán végül betettek a kocsijukba. Amikor otthon elfogyott, az intézetbeli hölgy nem mert kibontani egy másik üveget a saját készletéből, hogy azzal kínálja meg a vendégét. A kis-kárpátoki borokra esküdött, ahol a szőlőskertek alatt még egy kunyhója is volt családjának. Egyszeriben ott találta magát a saját lakásának kanapéján ülve, és semmi nem volt sem a kamrájában, sem a hűtőjében ami megfelelt volna a vendég ízlésének. Ezért legalább megpróbálta megcsokolni, aminek egy hosszú, francia csók lett a vége.

Jean-Jacques és a kollégái a supermarketben bóklásztak. Nyakkendőben, és olyan egyes háttal, mint akik karót nyeltek, óriási gesztusokkal vágva utat maguknak. A péntek esti házibulira készültek. Mindenki beleszólt, mit vegyenek. Mindenkinek volt valami javaslata, ötlete, megjegyzése. Juliana utálta, hogy Jean-Jacques-nak mindig bele kellett szólnia,

ha főzött, miközben ő a virslijére vagy a pizzájára várt. Utálta, hogy a WC-be Sarkozy vi-gyorgó plakátját ragasztotta, és Carla Bruni sóhajtozós cédéit hallgatta. A legjobban azt utálta, mikor azt mondta, „mint a régi szép időkben”, s ezzel Budapestre célzott.

– Tudod, mi tetszik nekem Budapesten? Nem az, hogy a fiatal lányok, és sajnos az idő-sebber is, úgy öltöznek, mintha a pornólapok címlapjáról léptek volna le. Tudod, mi? Még az sem tetszik, hogy többnyire valóban könnyűvéreűek... Hanem az, hogy itt minden olyan, mint a régi szép időkben! – mondta neki egyszer.

Jean-Jacques azt a Budapestet szerette, ahol a metróban csak fehér emberek ültek. „Mint Párizsban, mikor az apám még fiatal volt.” Az utcákon, a buszokon, a kávézóknban, min-denütt csak fehérek voltak. Bejárta a Terror múzeum minden szegletét, ahol a két rend-szer áldozatainak fekete-fehér fényképeit őrzik. Az előcsarnok közepén egy tank áll, me-lyen fekete olaj folyik végig.

– Egy valami jó volt a kommunizmusban. Tudod mi? Hogy a fél Európát megőrizte a bevándorlóktól. Ez azonban nem fog sokáig tartani...

Jean-Jacques nagypapája Indokínában harcolt. Majommagyat evett egyenesen a nemrég még élő majom nyitott koponyájából. Az összes fényképen olyan hetykén áll, hogy úgy tűnik, az egyenruha gombjai bármely percben lepattannak róla. Jean-Jacques apja gyári munkás volt. Még ma is olyan egyenesen jár-ke-l, mint egy gyárkémény, maga után húzva a cigarettafüstöt. Jean-Jacques éppen Budapesten találkozott a nagypapja világával.

Nem akart kapcsolatba kerülni az itteniekkel. Ugyanis amikor megszólaltak, amikor meglátta, mit esznek, és ahogy esznek, ahogy mozognak, akkor ez az egész álmvilág ös-szeomlott, és ezek az emberek csak a régi franciák félresikerült másolataivá váltak. Juliana sohasem tudta meg, Emőke mivel foglalkozik. Sohasem maradt annyi ideig, hogy Juliana legalább meg tudja szólítani. Jean-Jacques nem reggelizett. Ivott egy kávét, hozzá elszí-vott egy cigit, és elment munkába. A kapuban pedig Emőke az ellenkező irányba indult. *Szija!* – intett neki Jean-Jacques. Sohasem tanult meg magyarul. A lakásnak, melyen Jean-Jacques-kal osztozott, nagyon magas volt a mennyezete, stukkók díszítették, és ősré-gi gázfűtése volt. Jean-Jacques télen úgy spórolt a fűtésen, hogy míg haza nem ért a mun-kából, addig Juliana kesztyűben lapozta a könyvet, és húgyúti fertőzésekre való teát ivott megelőzés céljából. Előfordult, hogy elbeszélgetett vele a francia és a magyar politikáról, bemutatta a kollégáinak, és azt is elmondta nekik, hogy mit tanul.

– Ő az én lakótársam, Juliana, Szlovákiából. *Tchéquoslovaquie* – tette hozzá néha ma-gyaráztaképpen.

– Filozófiát tanul. Angolul – foglalta mondandóját kerek mondatokba.

Ezalatt Emőke a térdén ült. Őt nem kellett bemutatni. Ha nem ő volna itt, akkor len-ne itt helyette valaki más.

– Amikor magyar lányt készülsz megszólítani, akkor hármat tippelhetsz, hogy mi lesz a neve. Érdekes neveik vannak, de mindegyiknek ugyanaz – nevetett Jean-Jacques a fan-tasztikus észrevételén. Juliana végre megértette azt az idéetlen pincért, aki mintha direkt nem vette volna őt észre, amikor nemzetközi csapattal volt körülveve, és háromszor kiáltott fel:

– *Large Pilsner, please!*

Jean-Jacques is csak Pilsenit vagy francia bort ivott.

Egyik reggel ott találta Emőkét a konyhában. Cigizett. Arcáról csíkokban folyt le a szemfesték. Meglepte, hogy nem szedte le a sminkjét éjszakára.

– Hogy vagy? – kérdezte tőle magyarul, de örült, hogy Emőke nem volt valami beszédes kedvében, mert úgysem értette volna a választ. A magyar nyelvtanulásra a sok más teendő mellett nem volt ideje. A fürdőszobában folyt a víz. Jean-Jacques épp borotválkozott.

A kikapcsolt fűtőtest csak úgy ontotta a hideget. Emőke egy csipke kisanadrágban és a scrác ingében üldögélt. Egy mentolos slim cigi mellett melegegett. Becsapódott az ajtó. Jean-Jacques nélküle ment el. Emőke felállt, kérdezett valamit. Juliana megértette, hogy kávé szeretne csinálni. *Feketét.* Az örölt kávé hagyta felforrni a vízben, ettől a konyhában kellemes illat szállt fel. Juliana minden reggel csak valami instant kávé öntött le, ami úgy bűzlött, mintha leégett volna. Beleszipantott a kávéillatba, és feltartott hüvelykujjal jelezte tetszését Emőke felé, aki erre szó nélkül levett egy másik bögrét, és neki is töltött.

Egy ideig csendben ültek, amíg Juliana azon gondolkodott, hogyan adja Emőke tudtára, hogy neki is idegeire megy már ez a Jean-Jacques. A konyhából rá lehetett látni a WC-ajtóra. Kinyitotta, és letépte a falról Sarkozy vigyorgó képét. Emőke csak csendben nézte. Ahhoz, hogy az üzenet még világosabb legyen, a plakátot apró darabokra tépte, beleszórta a WC-kagylóba, majd lehúzta. Emőke nevetni kezdett. Odament a hűtőhöz, kivette a valódi camembert-t a pénteki bevásárlásból, kinyitotta a szemetest, és beledobta. Utána kivett még valami kereket, amit Jean-Jacques a sajtok mellé tett a polcra. Juliana ledöbbsent, ahogy a Fidorka is a szemetesben landolt. Ezt a többi édességgel együtt hozta még otthonról Jean-Jacquesnak, aki nem kérdezte meg, hogy mi az, így azt a sajtok mellett hagyta élni. Ezen nevettek most együtt Emőkével. A Fidorka hamarabb került a szemetesbe, mintsem Jean-Jacques kibontsa és rájőjön, hogy milyen érthetetlenül undorító camembert-t gyártanak Szlovákiában.

Isteni, csodálatos

Letette a még gyöngyöző poharat az imbolygó asztalra, átlépdelt a kabátokkal teleggatott székeken, és próbálta kitalálni, hová jutott a beszélgetés, amíg ő sörért volt.

– Amikor lefeküdtem, elkezdett simogatni. Tényleg nem tudtam, mit tegyek. Végül felkeltem, és kimentem az erkélyre. Egy egész doboz cigit elszívtam. Csak akkor jöttem vissza, amikor már aludt.

Szerette volna megtudni, kiről beszél éppen Cristina.

– Jackieről. Amikor nálam aludt a *White Party* után – felelte Cristina.

– Tehát Jackie le akart veled feküdni? – kérdezett rá Juliana burkolatlanul. Jackie a szemeszter végén visszarepült az Államokba, Amerika déli felére a férjével.

– Ezeket a képeket akkor készítettem, mikor tizenhat voltam. A szüleim kertjében nyíltak a magnóliák, éppen levágattam a hajam, és mindent nagyon komolyan vettem – mutat rá Jackie a felnagyított képekre, melyekről egy bizzar frizurájú lány néz vissza. Saját magát fényképezte.

– Nagyon szégyenlősnek tűnsz, de egyúttal nagyon szexi is vagy – mondta Juliana.

– Pontosan így éreztem magam akkoriban.

Jackie tovább lapoz az *art works* feliratú mappában, ahogy ő nevezi a munkáit. *Art school*-ba járt, és arra vágyott, hogy láthassa Európát. Az iskolából ez a mappa maradt, és a tartozásai. Az egyetlen lehetőség, hogy eljuthasson *low key* áron, vagyis nagyon olcsón Európába, az volt, hogy olyan iskolába jelentkezik, ami ösztöndíjat ad. Arra már nem emlékszik, hogyan választotta ki Budapestet. A hűtőjében egy felbontott szardíniásdoboz és egy alma volt. Semmi több. Ezzel kínálta meg Julianát. A szardíniákat kitette egy tányér-

ra, az almát pedig elfelezte. A WC-papírból pedig szalvétát tépett. Valami bizarr népzene-t tett be. Ahogy leültek az asztalhoz, Jackie felugrott, és lefényképezte a szardíniákat:

– Awesome, beautiful! – nevetett.

Karácsony előtt Jackie elküldte neki a saját *art* csomagját – budapesti lakások lefényképezett beltereit. *Oldschool* bútorok, magas mennyezet, padlások, gázbojlerek, kályhák, fakeretek a szétfagyott ablakokon és ajtókon, régi csillárok és szőnyegek...

– Nem értem, miért dobják ki az európaiak ezeket a bútorokat, és miért vesznek helyettük újakat az Ikeából. A szüleim házában százéves bútorok vannak, és még mindig használjuk őket. Ha férjhez megyek, akkor ezeket is viszem magammal.

Nem sokkal ezután Velencébe utazott, és hozzáment a barátjához. A barátja volt az, aki ezzel a romantikus céllal utazott ide az Államokból.

– Elmegyünk vonattal Budapestről Velencébe – mondta.

Julianát meglepte, hogy az amerikai elképzelés szerint Budapesttől Velence csak egy ugrásra volt. Körülbelül úgy, mint ahogy neki Budapest Pozsonytól.

Jackie visszatért a forró, nedves levegőjű délre, a szülei óriási házába, ahol még a rab-szolgatartó időszakból maradtak ott a szekrények. Egy óriási kert is tartozott hozzá magnóliákkal, melyek alatt valamikor lefényképezte magát. Becsomagolt pár bútort, és elutazott a férje után. Az a Jackie, akinek egy alma volt a hűtőjében. Az a Jackie, aki még mindig fizette az *art school* iskoláját. Az a Jackie, aki műanyag dobozokban hordta az ebédjét, és az egyetemi étterem mikrójában melegítette meg. Az ösztöndíja napokra be volt osztva. Naponta spagettit evett a McDonald'sból összegyűjtött ketchuppal.

Tudod, mit rendeltünk a szertartás után? Spagettit! – írta neki Velencéből.

A ruhámat szándékosan összepiszkítottam a paradicsommártással. Awesome, beautiful!

Az a Jackie, aki a velencei út előtt újra lenyírta a haját, és újra lefényképezte magát. Juliana és Cristina segítettek neki. Elővett egy ollót, egy tompát, amit hátul talált a fiókban. *Oh, I didn't know I had scissors!* Cristina hátul segített neki levágni a haját, és kiegyenesítette a rosszul lenyírt részeket elől is. Ahogy a haj hullott a földre, Julianának minden fázist dokumentálnia kellett. Azonban ahelyett, hogy a fényképezőgépbe nézett volna, csak Jackie-t nézte a tükörben. *Awesome, beautiful!* ■ ■ ■

Dósa Annamária fordítása

Zuska Kepplová (1982) : szlovák író. 2011-ben a *Buchty Švabachom* (Bukta gót betűkkel) kisregényével debütált. Dramaturgiát és forgatókönyvírást tanult a pozsonyi művészeti akadémián, majd összehasonlító gender-kutatást a budapesti Közép-Európa egyetemen. Legújabb kötetét, *57 km od Taškentu* (57 km Taskenttől, 2013) a szlovákiai Anasoft Litera 2014 díjra jelölték.

Dósa Annamária (Losonc, 1982): szakfordító, műfordító. Jelenleg Budapesten él. Érdeklődési területe a kortárs cseh és szlovák irodalom. Eddigi műfordításai az *Élet és Irodalomban* és a *Magyar Lettre Internationale*-ban jelentek meg. Doktori értekezésének témája a horror megjelenési formái a magyar és cseh kortárs irodalomban.